

УДК 340.113

DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2019.8.26>**Наталя Гунько,***асистент кафедри теорії та філософії права**Львівського національного університету імені Івана Франка*

ТЕХНІКА ВНЕСЕННЯ ЗМІН ТА ДОПОВНЕНЬ ДО ЗАКОНІВ УКРАЇНИ

Стаття присвячена питанням законотворчої техніки, зокрема техніці внесення змін та доповнень до законів України. У ній аналізуються зміни та доповнення до законів України, виявляється співвідношення між поняттями «зміни до законів» та «доповнення до законів», а також між поняттями «зміни та доповнення до законів» та «техніка внесення змін та доповнень до законів». Зазначається, що поняття «зміни та доповнення до законів України» не є легалізованим і залишається малодослідженим попри те, що деякі технологічні питання процедури внесення змін та доповнень до законів України висвітлені в науковій та довідковій літературі.

Виявляються такі основні ознаки коригуючої законотворчої техніки: вона є різновидом законотворчої техніки, способом коригування законів в Україні; складається із загальних (притаманих для законотворчої техніки загалом) та спеціальних засобів і прийомів; її спеціальними засобами є зміни і доповнення, прийомами – внесення змін і внесення доповнень; зміни та доповнення фіксуються у законі про внесення змін та доповнень до закону, який виконує обслуговуючу функцію; вона спрямована на оновлення та/або виправлення змісту законів України; має видові особливості. На підставі цих ознак формулюється визначення поняття техніки внесення змін та доповнень до законів (техніки коригування законів) як системи загальних та спеціальних засобів та прийомів законотворчої техніки, що спрямовані на виправлення та/або оновлення законів України. У статті аналізуються висловлені в юридичній літературі точки зору щодо класифікації змін та доповнень до законів, а також техніки внесення змін та доповнень до законів. Здійснюється диференціація техніки внесення змін та доповнень до законів (техніки коригування законів): за прийомами та засобами – на техніку внесення змін та техніку внесення доповнень до законів; а також за видами законів – на техніку внесення змін та доповнень до Конституції України, конституційних законів, звичайних законів, кодифікованих законів, закону про Державний бюджет України. Констатується, що така диференціація техніки внесення змін та доповнень до законів має пізнавальну та практичну значимість.

Ключові слова: юридична техніка, правотворча техніка, законотворчість, законотворча техніка, техніка внесення змін та доповнень до законів України.

Постановка проблеми. Реформування сучасної правової системи України, зокрема системи законодавства, потребує не лише потужних зусиль уповноважених суб'єктів, а й відповідних професійних знань, вмінь та навичок у контексті застосування законотворчої техніки.

Хоча питання законотворчої техніки в сучасних умовах і не обійдені увагою як зарубіжної, так і вітчизняної юридичної науки, проте деякі з них потребують більш глибокого наукового аналізу. До таких, зокрема, належать питання техніки внесення змін та доповнень до законів України. Особливо актуальними вони є у період підвищеного динамізму вітчизняної законотворчості, в процесі якої створюються необхідні засоби правового регулювання суспільних відносин. Хоча поряд із цим спостерігаються і значні деформації у системі законодавства, що спричинені стихійністю законотворчості, а іноді відсутністю професійної культури

законотворення, зокрема, й у сфері застосування техніки внесення змін і доповнень до законів України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Як у зарубіжній, так і у вітчизняній юридичній літературі питання законотворчої техніки висвітлювалися у працях: С. Алексєєва, В. Баранова, Ж. Дзейко, М. Власенка, Т. Кашаніної, В. Косовича, В. Риндюк, П. Рабіновича, Ю. Тихомірова, О. Ющика та інших. Деякі питання техніки внесення змін та доповнень до законів аналізувалися в працях В. Риндюк, В. Косовича, Ю. Арзамасова, Є. Ушакової, О. Петрова і М. Кохан, у дослідженнях М. Гущева і К. Преподобного, що присвячені питанням змін законодавства та техніки змін юридичних актів. Проте до сьогодні залишається нерозкритим питання співвідношення між поняттями «зміни та доповнення до законів» та «техніка внесення змін та доповнень до законів», не виявлені характерні ознаки коригуючої законодавчої

техніки, якою і є техніка внесення змін та доповнень до законів, а також її видові особливості.

Метою цієї статті є з'ясування співвідношення між поняттями «зміни та доповнення до законів» та «техніка внесення змін та доповнень до законів», виявлення основних ознак цієї техніки та деяких її видових особливостей.

Виклад основного матеріалу. Характеризуючи законотворчу техніку як систему прийомів та засобів, що забезпечують створення, опублікування, коригування законів та припинення їх чинності, слід звернути увагу і на те, що конструктивним її різновидам притаманні відповідні особливості, зокрема і техніці коригування законів (техніці створення законодавчих актів, якими вносяться зміни і доповнення до чинних первинних законів). У юридичній літературі її іменують підвидом законодавчої техніки, що разом з іншими видовими особливостями об'єднується загальним поняттям «спеціальна законодавча техніка» [1, с. 76]; компонентом нормопроектної техніки [2, с. 426] тощо.

Термін «внесення змін та доповнень» фіксувався і в чинних законах України та інших документах стосовно правотворчої, зокрема законотворчої, техніки. Так, у Розділі XIII Конституції України «Внесення змін до Конституції України» (ст. 154-159) передбачено умови та процедуру розгляду законопроекту про внесення змін до Конституції України в процесі здійснення законотворчої діяльності Верховної Ради України [3].

Певні загальні положення щодо оформлення законопроектів, якими пропонується внести зміни до законів, містяться в ст. 90, 91 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України», спеціальні ж – у ст. 160 (визначено порядок внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України») та в главі 26 «Розгляд законопроектів про внесення змін та доповнень до Конституції України» [4]. У главі 2 Регламенту Кабінету Міністрів України, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 р. № 950, також передбачені деякі загальні вимоги щодо підготовки проектів законів, якими змінюються чинні норми [5]. У Методичних рекомендаціях щодо розроблення проектів законів та дотримання вимог нормопроектної техніки зазначається, що під час підготовки законопроектів про внесення змін до законів слід використовувати певні прийоми і способи нормопроектної техніки [6, с. 233]. Проте легалізовані поняття «зміни та/або доповнення до законів», «техніка внесення змін та/або доповнень

до законів» відсутні і нині. Про це йдеться, зокрема, і в зарубіжних дисертаційних дослідженнях М. Гуцева та К. Преподобного, які присвячені змінам законодавства та техніці змін до юридичних актів. У них зазначається, що ці питання є малодослідженими, а поняття змін законодавства та техніки їх внесення не легалізовані і часто ототожнюються з категоріями «удосконалення», «реформування», «розвиток», «модернізація» тощо [7, с. 4].

Аналіз позицій, висловлених у юридичній літературі, дозволяє зробити висновок про необхідність з'ясування насамперед змісту понять «зміни та доповнення до законів» і «техніка внесення змін та доповнень до законів», а також виявити їх співвідношення.

У Юридичній енциклопедії зміни і доповнення до законів визначаються як вид законодавчої діяльності, передбаченої Конституцією України, Законами України і Регламентом Верховної Ради, що здійснюється шляхом прийняття відповідного закону [8, с. 672].

М. Гуцев під зміною законодавства розуміє техніко-юридичний метод приведення змісту, форми та (або) функціональної дії окремих положень закону (групи законів) у відповідність до актуальних потреб соціальної практики, що реалізується у правотворчій, правореалізаційній та правотлумачній сферах [7, с. 9].

Деякі автори заперечують позначення всіх коригувань терміном «зміни» і називають помилковою позицію щодо віднесення законодавчих доповнень до методики внесення змін [9, с. 313]. Натомість у Методичних рекомендаціях з розробки та прийняття законодавчих актів зазначається, що доповнення також є зміною тексту законодавчого акта та вказує на характер змін [10, с. 84].

Щоб уникнути тих чи інших ототожнень, слід звернутися до значення термінів «зміна» та «доповнення». Зокрема, у словниках під «зміною» розуміється перетворення чогось у щось якісно інше; зміна кого-, чогось кимось, чимось іншим [11, с. 373]; а під «доповненням» – те, що доповнює що-небудь, виступає додатком до чогось [12, с. 817]. Отже, змістове значення термінів «зміна» і «доповнення» є різним. У першому випадку йдеться про заміну нормативно-правового припису та ін., а у другому – про додаток.

Як зазначав В. Баранов, з позицій законотворчої техніки внесення змін – це засіб виправлення допущених чи виявлених законотворчих помилок [13, с. 384-385]. Хоча автор також ототожнює зміну законодавства (як засіб) та техніку внесення змін до законодавства (прийоми), а це відносно самостійні

явища. Прийомами (моделями використання цих засобів), які дозволяють здійснити коригуючу законотворчу діяльність, є внесення змін та внесення доповнень до законів.

Таким чином, техніка коригування законів (внесення змін та доповнень до них) складається із таких спеціальних юридичних засобів, як зміни та доповнення, а також прийомів – внесення змін та/або внесення доповнень до законів.

Слід зауважити, що, окрім цих прийомів та засобів, до складу коригуючої законодавчої техніки (внесення змін та доповнень до законів) входять прийоми та засоби законотворчої (юридичної) техніки: мовні, логічні тощо, адже коригуюча техніка є її різновидом. Вона також є способом коригуючої законотворчої діяльності, що втілюється прийомами внесення змін та доповнень та спрямована на виправлення та/або оновлення законів. Як підсумок, техніка внесення змін та доповнень до законів України складається із загальних для законотворчої техніки засобів і прийомів та спеціальних засобів – змін і доповнення – та прийомів – внесення їх до законів.

Таким чином, внесення змін та доповнень до законів і самі зміни та доповнення – це відносно самостійні явища, що тісно взаємопов'язані між собою як прийоми та засоби у межах більш широкого поняття – техніки коригуючої законотворчої діяльності (чи коригуючої законотворчої техніки).

У науковій літературі висловлювалися різні позиції щодо техніки змін до юридичного акта (в широкому розумінні і, зокрема, щодо законів). Зокрема, техніка зміни юридичного акта інтерпретується як сукупність послідовних взаємопов'язаних засобів, прийомів та способів цілеспрямованого оновлення (заміни) змісту або підвищення ефективності дії правових установок та норм, що дозволяє їх адаптувати до тієї, що склалася, чи передбачуваної конфігурації соціальних потреб та інтересів особи, мети та завдань держави [14, с. 10].

Погоджуючись із тим, що до складу техніки внесення змін та доповнень до законів входять прийоми та засоби коригуючої законотворчої техніки, водночас не можна погодитися, що сюди ж можна віднести і спосіб. Адже, вище було зазначено, що саме сукупність прийомів і відображає відповідний спосіб законотворчої діяльності, а техніка внесення змін та доповнень до законів, своєю чергою, складається із прийомів та засобів.

Аналіз позицій в частині класифікації змін до законодавства та техніки змін юридичних актів є ще одним аргументом щодо відмінності цих явищ, оскільки критерії

диференціації обох явищ та їх різновиди є різними.

Так, М. Гуцєв класифікує зміни законодавства таким чином: за сферою правового регулювання (в публічному та приватному праві); за галузевою належністю (конституційно-правові, адміністративно-правові, цивільно-правові, кримінально-правові та ін.); за поширюваністю (загальні та спеціальні); за генезою змісту (відновлювальні, модернізаційні, інноваційні) та інші [7, с. 9, 17-21]. Інші автори зазначають, що, аналізуючи природу різноманітних змін, що вносяться до нормативних правових актів, слід розмежовувати текстуальні зміни нормативних правових актів та інші, нетекстуальні [15, с. 55].

Що ж до класифікації техніки змін юридичних актів, то К. Преподобним вона здійснюється за: суб'єктами, що вносять зміни (органи законодавчої, виконавчої, судової влади, органи місцевого самоврядування та ін.); їх кількісним складом (одноособна та колективна); нормативною природою (зміни нормативних та ненормативних юридичних актів); характером лексично-технічного опрацювання (технічне редагування, коректура, уточнення, формалізація); наявністю повноважень щодо внесення змін (аутентичні повноваження чи делеговані) та ін. [14, с. 11, 22-25].

Водночас слід звернути увагу не лише на згадані вище відмінності, а й на пізнавальну значимість диференціації коригуючої законодавчої техніки. Найбільш важливими критеріями класифікації (як і законотворчої техніки загалом) є складові її частини – прийоми і засоби внесення змін та прийомів і засоби внесення доповнень. Отже, значимим є виокремлення техніки внесення змін до законів і техніки внесення доповнень до законів. А за видами законів – техніки внесення змін та доповнень до Конституції України, конституційних законів, звичайних законів, кодифікованих законів, законів про Державний бюджет України тощо. Кожна із них має видові особливості.

Деякі автори зазначають, що підготовка певних видів законів має певну специфіку, яку слід враховувати [16, с. 102]. Під час вироблення конкретного законодавчого акта залежно від його видових особливостей, поряд із загальними прийомами законодавчої техніки, будуть використовуватися й особливі (спеціальні) прийоми законодавчої техніки [17, с. 76]. Тобто для техніки внесення змін та доповнень до законів важливими загальними засобами є юридична термінологія, юридичні конструкції та інше. Необхідною умовою є формування і спеціальних

для цієї техніки засобів – змін і доповнень до законів.

У п. 6 ст. 89 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» розкривається значення термінів, які використовуються у розділі IV «Законодавча процедура», серед яких під пропозиціями розуміється внесення змін до тексту законопроекту (статей, їх частин, пунктів, речень), зміни порядку розміщення, об'єднання розділів, глав, статей, їх частин і пунктів, а також виділення тих чи інших положень в окремі розділи, глави, статті. А поправка інтерпретується як внесення виправлення, уточнення, усунення помилок і суперечностей у тексті законопроекту [4]. Щоправда, у цьому законі не йдеться про зміни та доповнення до чинних первинних законів, а лише про внесення змін до законопроектів.

Водночас у п. 2 розділу III «Внесення змін до законів» Методичних рекомендацій щодо розроблення проектів законів та дотримання вимог нормопроектної техніки зазначається, що до закону можуть вноситися такі зміни: нова редакція закону, його розділів, глав, статей, частин статей, пунктів, підпунктів, абзаців, речень, заміна слів та їх виключення; доповнення закону розділами, главами, статтями, частинами статей, пунктами, підпунктами тощо [6, с. 223].

Не кращий стан розв'язання цих проблем і в юридичній літературі, хоча в деяких роботах спостерігається намагання охарактеризувати таке явище, як зміни та доповнення до законів, а також прийоми їх внесення до законів. Зокрема, деякі автори зазначають, що у конструюванні законів застосовуються правила і засоби законодавчої техніки (викладення всього закону у новій редакції, доповнення тексту закону окремими структурними елементами, заміни одних іншими; внесення змін до кількох змістовно взаємопов'язаних актів тощо [17, с. 317]. Способами внесення текстуальних змін інші автори називають зміну символічної одиниці, доповнення новими лексичними одиницями, виключення з тексту законодавчого акта символічних одиниць та прийняття нормативного акта в новій редакції [15, с. 57].

Проте видається, що більш значимим є поділ засобів коригуючої законотворчої техніки саме на зміни та доповнення. Способами ж раціонального використання тих чи інших засобів юридичної техніки С. Алексєєв називав техніко-юридичні прийоми [18, с. 281]. Якщо зміни та доповнення стають складовою частиною первинного закону, то належно застосовані прийоми внесення змін та доповнень дозволяють правильно та якісно створити закон про внесення змін та

доповнень, яким вони вносяться до тексту первинного закону. Такий закон виконує обслуговуючі функції, оскільки його призначенням є внесення змін та доповнень до первинних законів.

У юридичній літературі прийоми доволі часто ототожнюють із правилами або не розмежовують їх. Так, Ж. Дзейко під правилами законодавчої техніки розуміє допустимі правом вимоги та дозволи для законодавця та спрямовані на створення та систематизацію якісних за формою та змістом законів [19, с. 30]. Видається, що такі вимоги можуть висуватися і до засобів, і до прийомів, а тому прийомами коригуючої законотворчої техніки є внесення змін та доповнень до законів, які легалізовані у чинному законодавстві. Звичайно, суб'єкт, що готує законопроект про внесення змін та доповнень до законів, має враховувати ці вимоги – як змістові (відповідність змісту нормативно-правового припису, що містить зміни чи доповнення до законів, соціальним факторам, законам логіки та мови, змісту чинної системи джерел права), так і формальні (прийняття уповноваженим суб'єктом, відповідність ієрархічних та інших взаємозв'язків у системі джерел права юридичній формі права, структурно-реквізитним параметрам).

Втім, як зазначає Т. Васильєва, вносячи зміни до закону, проєктант має значно меншу свободу угляду, ніж у разі створення нового акта, оскільки правова регламентація у відповідній сфері вже склалася і її слід врахувати [16, с. 103], а тому вона пропонує низку вимог при застосуванні прийому внесення змін до законів [16, с. 102-109].

Виокремлює певні вимоги до прийомів формування правових актів (зокрема, і законів) і Т. Кашаніна, котрі також позначає терміном «правила»: досягнення соціальної адекватності права, дотримання логічних, мовних, структурних, реквізитних, процедурних правил [20, с. 34-36].

В. Риндюк характеризує особливості мовної, логічної та процедурної форм техніки внесення змін до законодавчих актів, які, на її думку, зумовлені її спрямованістю на зміну правового регулювання відповідних суспільних відносин [1, с. 84].

Про особливості внесення змін до Конституції України йдеться у главі 26 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України». Так, п. 2 ст. 145 передбачає перевірку головним чи іншими комітетами правильності застосування змістових чи формальних прийомів внесення змін до Конституції України, а саме: подання законопроекту про внесення змін до Конституції України належним суб'єктом; наявність

потреби одночасного внесення змін до інших розділів Конституції; відповідність законопроекту вимогам Конституції; відповідність законопроекту міжнародним зобов'язанням; політичну, соціальну, економічну доцільність; наявність чи відсутність в законопроекті положень, що скасовують чи обмежують права та свободи людини та громадянина або спрямовані на ліквідацію незалежності чи на порушення територіальної цілісності України; правові наслідки для суб'єктів правовідносин тощо [4].

Ці та інші положення свідчать про певні особливості окремих видів техніки внесення змін та доповнень до законів України.

Проте такі засоби, як зміни та доповнення, а також прийоми – внесення змін та внесення доповнень до законів – залишаються не чітко розмежованими та охарактеризованими. Фіксуються, як правило, лише положення про процедуру розгляду законопроектів, про внесення змін та доповнень до відповідних законів та певні структурно-текстуальні зміни. При цьому в закордонній довідковій літературі з нормотворчої (законотворчої) техніки [21] більш детально і послідовно аналізуються головні і супутні зміни, основні форми внесення змін до діючого права (прийняття закону на заміну раніше чинного, видання окремої новели, прийняття звідного закону), характеризується детальна структура закону, яким вносяться відповідні зміни [21, с. 148-149].

Тож належним чином закріплені положення щодо коригуючої законотворчої техніки загалом, а також щодо її основних прийомів і засобів в Україні відсутні, хоча деякі технологічні питання викладені в контексті процедури розгляду окремих законопроектів про внесення змін та доповнень до законів України. Хоча ще С. Алексєєв зазначав, що послідовний ланцюг юридичної техніки має бути таким: засоби, прийоми, правила [18, с. 281].

Висновки

Аналіз техніки внесення змін та доповнень до законів в Україні дозволив встановити, що в юридичній літературі відсутнє типове та легалізоване поняття такої техніки, не розмежовані поняття «зміни до законів» і «доповнення до законів», як і не розмежовані поняття «зміни та доповнення до законів» і «техніка внесення змін та доповнень до законів». Це не дозволяє чітко сформулювати уявлення про природу техніки внесення змін та доповнень до законів України, виявити видові особливості, посилити її практичну значимість.

У процесі цього дослідження виокремлено такі характерні ознаки техніки внесення змін та доповнень до законів: вона є різновидом законотворчої техніки, способом коригування законів в Україні; складається із загальних та спеціальних засобів і прийомів; складається із таких засобів, як зміни (заміна і виключення) та доповнення до законів (збільшення закону чи його елементів); складається із прийомів внесення змін та доповнень до законів; зміни та доповнення фіксуються у законі про внесення змін та доповнень до закону, який виконує обслуговуючу функцію та вносить відповідні нормативно-правові приписи у первинний закон; вона спрямована на виправлення чи/та оновлення законів України; має видові особливості.

Таким чином, техніка коригування законів (внесення змін та доповнень до законів) – це система загальних та спеціальних засобів та прийомів законотворчої техніки, які спрямовані на виправлення та/або оновлення законів України. Серед основних її різновидів пізнавальну та практичну значимість мають техніка внесення змін та техніка внесення доповнень до законів, а також техніка внесення змін і доповнень до Конституції України, конституційних законів, звичайних законів, кодифікованих законів, закону про Державний бюджет України. Важливими та такими, що потребують подальшого наукового дослідження, є питання порядку (правил) застосування відповідних прийомів і засобів техніки внесення змін і доповнень до законів України.

Список використаних джерел:

1. Риндюк В. І. Проблеми законодавчої техніки в Україні: теорія та практика: монографія / відп. ред. Ющик О. І. Київ, 2012. 272 с.
2. Косович В. М. Удосконалення нормативно-правових актів України: техніко-технологічні аспекти: монографія. Львів, 2015. 568 с.
3. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%B2%D1%80#n4931> (дата звернення: 03.08.2019).
4. Про регламент Верховної Ради України: Закон України від 10 лютого 2010 р. № 1861-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#n743> (дата звернення: 03.08.2019).
5. Регламент Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 р. № 950. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950-2007-%D0%BF#n428> (дата звернення: 03.08.2019).
6. Методичні рекомендації щодо розроблення проектів законів та дотримання вимог нормотвірної техніки. *Нормотворча діяльність*: зб.

нормативно-пр. актів та методичних рекомендацій. Київ, 2001. 288 с.

7. Гуцев М. Е. Изменение законодательства России : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Н. Новгород, 2006. 32 с.

8. Юридична енциклопедія : в 6 т. / редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. Київ, 1998. Т.2: Д-Й. 1999. 744 с.

9. Ушакова Э. И. Дефекты внесения дополнений в российское законодательство. *Вестник Нижегородской академии МВД Росии*. 2010. № 1 (12). С. 312–316.

10. Методичні рекомендації з розробки та прийняття законодавчих актів (законодавча техніка) / за заг. ред. Ю. С. Шемшучека, О. І. Ющика. Київ, Інститут д-ви і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2012. 92 с.

11. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ, 2004. 1440 с.

12. Новий тлумачний словник української мови : в 4-х т. Т.1 / укл.: В. В. Яременко, О. М. Сліпущко. Київ, 1998. 910 с.

13. Баранов В. М., В. М. Сырых Законотворческие ошибки: понятие и типология. *Законода-*

тельная техника современной России: состояние, проблемы, совершенствование. Н. Новгород, 2001. Т. 1. С. 386-389.

14. Преподобный К. А. Техника изменения юридических актов : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Н. Новгород, 2006. 32 с.

15. Петров А. А., Кохан М. В. К вопросу о понятии и структуре текстуальных изменений нормативных правовых актов. *Мониторинг правоприменения*. 2014. № 3 (12). С. 54-60.

16. Васильева Т. А. Как написать закон. Москва, 2012. 148 с.

17. Курс лекцій з питань законотворчості : навчальний посібник. Київ, 2001. 456 с.

18. Алексеев С. С. Общая теория права : в 2-т. Т. 2. Москва, 1982. 360 с.

19. Дзейко Ж. О. Законодавча техніка в Україні (теоретико-історичне дослідження) : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01. Київ, 2011. 39 с.

20. Кашанина Т. В. Юридическая техника в сфере частного права : учебное пособие. Москва, 2009. 287 с.

21. Справочник по нормотворческой технике / перевод с немецкого. 3-е переработанное издание. Берлин, 2008. 274 с.

The article is devoted to the issues of legislative drafting, particularly to the amending legislation drafting to the laws of Ukraine. The article analyzes amendments to the laws of Ukraine identifies relation between concepts «substitutions to the laws» and «additions to the laws», as well as between concepts «amendments to the laws» and «amending legislation drafting». It is noted that concept «amendments to the laws of Ukraine» is not legally fixed and remains scarcely explored even though some technological procedural rules of amending legislation drafting to the laws of Ukraine were outlined in the scientific and drafting guidance publications.

The article outlines such main features of adjusting legislation drafting as: it is a type of legislative drafting; it is a mode of adjustment of the laws of Ukraine; consists of common (typical in the overall legislative drafting) and special means and methods; its special means are substitutions and additions, methods are – substituting and adding; amendments are enshrined in the amending law which has a serving function; this function is to update and/or correction of the content of laws of Ukraine; each type has its own features. According to features mentioned above, it is formulated definition of the concept amending legislation drafting (adjusting legislation drafting), which is a system of common and special means and methods of legislation drafting, that are intended to update and/or to correct the content of laws of Ukraine.

The article analyzes scientific viewpoints concerning amendments to the laws and amending legislation drafting classification. Amending legislation drafting (adjusting legislation drafting) is differentiated: based on means and methods to the substituting amending legislation drafting and adding amending legislation drafting; as well as based on the type of law as amended – to the amending legislation drafting of Constitution of Ukraine, constitutional laws, ordinary laws, codified laws, the Law of the State Budget. It is stated that such differentiation of amending legislation drafting has cognitive and practical value.

Key words: legal writing, law drafting, law-making process, legislative drafting, amending legislation drafting to the laws of Ukraine.